

En cloure aquesta Memòria, ens cal dedicar un record a M. J. A. Brutails, membre corresponent de l'INSTITUT, mort a primers d'any. Ell havia col·laborat diverses vegades a l'ANUARI i encara poc abans de morir escrivia al *Journal des Débats* un article ple d'afecte i de comprensió per l'obra de l'INSTITUT. Els seus llibres, testimoni de la seva múltiple activitat, en el camp del dret, de l'arqueologia i de la història, li havien guanyat un lloc eminent en el món científic.

Barcelona, 31 de desembre de 1926.— El Vice-president, J. MASSÓ TORRENTS.
— El Secretari, FRANCESC MARTORELL.

INFORMACIÓ PRESENTADA A LA SECCIÓ HISTÒTICO-ARQUEOLÒGICA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS respecte la publicació d'un «Recull de textos per a servir d'estudi del Dret Català Antic».

Actualment l'estudiós que vol treballar sobre qualsevol tema relacionat amb el Dret de Catalunya no té a mà ni els textos més fonamentals. Li cal anar cercant dispersos en obres diverses, sovint difícils de trobar, tots els documents necessaris al seu estudi. Amb dificultat semblant es troba l'estudiant de dret mancat del més essencial i fonamental utilatge per al coneixement de les institucions jurídiques. Per atendre a aquesta tan evident necessitat proposem avui a la Secció que vulgui acordar la publicació d'aquells textos de dret més indispensables sigui íntegrament, sigui en els seus fragments principals segons en cada cas la conveniència mateixa aconselli. Creiem que la millor manera de procedir per dur a terme aquest treball és la que a continuació ens permetem assenyalar a l'atenció de la Secció, esperant que voldrà acollir-la i fer-hi aquelles modificacions que cregui pertinents.

El material per al primer volum d'aquest recull, en el qual la formació i el desdoblament inicial del dret català hi apareixeran de manifest, correspon als períodes carolingi i comtal (segles IX-XII).

Dues menes de textos seran aplegats en aquest recull. Uns, de caràcter legislatiu, que donin a conèixer les normes promulgades i les franqueses o privilegis atorgats pel poder públic a col·lectivitats ètniques o territorials del nostre país. Altres, agrupats correlativament en apèndixs, documents que permetin comprendre la realitat pràctica de la vida jurídica de la nostra terra en les èpoques respectives.

En dues grans seccions estarà distribuït el contingut d'aquest volum: període carolingi (fins a 986) i període comtal (fins a 1162).

Els textos fonamentals del període carolingi són: els preceptes i constitucions *pro hispanis* que representen dintre de la legislació franca una varietat especial per a la població de raça visigòtica que habitava el nostre país i la Septimània; i la llei de *sacrilegis* addicionada pel papa Joan VIII al codi visigòtic, que era la llei personal de la nostra gent. Un apèndix de preceptes particulars, de documents relatius a l'aprisió, el benefici i la immunitat, d'actes judicials i de fòrmules jurídiques complementaran aquesta secció.

Amb l'extinció de la sobirania carolíngia i el començament de la plena independència dels comtats catalans, coincidents amb la naixença del feudalisme, es produeix la transformació de l'abast de les manifestacions legislatives; aquestes prenen llavors predominantment caràcter territorial, mentre que els aspectes de la personalitat de les lleis van desapareixent. Els privilegis i estatuts de caràcter local o diocesà són els primers resultats de l'esmicolament feudal i de l'actuació dels poders senyorials i de la potestat temporal de l'Església en funció d'unitat superior. Les primeres constitucions de pau i treva que tingueren vigència o foren promulgades en el nostre país i els privilegis i decrets de caràcter local (com el privilegi de Berenguer Ramon I en favor dels habitants de la ciutat i del comtat de Barcelona en 1025, i el decret de Ramon Berenguer I en 1054

contra els invasors dels bens de la Seu de Barcelona) són monuments interessantíssims que integraran la segona secció d'aquest recull.

El nucli primitiu de la legislació de Ramon Berenguer I, ço és els *Usualia*, i els textos constitucionals promulgats per aquest comte, elements bàsics sobre els quals descansarà el sistema fonamental del dret públic català durant l'Edat mitjana, entraran igualment dins aquesta secció. També aquells usatges que són el fonament originari de la legislació civil catalana i així mateix les constitucions de pau i treva, els usatges adventicis de diversa procedència, metòdicament destriats, i determinats decrets comtals s'hi trobaran inserits. L'apèndix que acompanya aquesta secció contindrà escriptures diverses referents a matèries de dret privat, documents de caràcter judicial i fórmules vàries; material que ens mostri la realitat de la nostra vida jurídica en aquesta època, a la manera de la secció anterior.

Una obra d'aquesta naturalesa podrà indubtablement ésser de gran utilitat per a l'estudi de la nostra història jurídica medieval. Per això opinen els sotassignats que és d'interès la seva publicació.

Barcelona, 29 abril 1925. — FERRAN DE SAGARRA, FRANCESC MARTORELL.

MEMÒRIA SOBRE LA PARTICIPACIÓ DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS EN ELS TREBALLS DE LA UNIÓ ACADÈMICA INTERNACIONAL, anys 1923-26.

La Unió Acadèmica Internacional va nèixer a iniciativa presa per l'Acadèmia d'Inscripcions de París en març de 1919. Una primera reunió preparatòria tingué lloc a la capital francesa els dies 15 i 17 de maig següent: delegats de França, Estats Units d'Amèrica, Itàlia, Bèlgica i Romania adoptaren un projecte d'Estatuts. Una altra reunió fou celebrada allí mateix els dies 15 a 18 d'octubre amb assistència de representants de Bèlgica, França, Gran Bretanya, Estats Units, Dinamarca, Holanda, Itàlia, Japó, Grècia, Països Baixos, Polònia, Rússia. Hom adoptà els Estatuts, es fixà en 2,000 francs belgues la xifra de cotització anyal per al pressupost administratiu, i foren examinades les proposicions de treballs internacionals a emprendre i a publicar. Els dies 26-28 maig de 1920 tenia lloc la primera sessió anual, a Brusel·les.

Sobre el caràcter de la U. A. I. i la seva finalitat no creiem necessari d'estendre'ns per ésser prou coneguts per l'INSTITUT, el qual precisament per la simpatia que un i altra li mereixien, ja a l'ésser creada la U. A. I. maldà tot seguit per entrar a formar-ne part. Però sí creiem oportú de traslladar a continuació els Estatuts tal com han restat redactats després de la revisió de 18 d'abril de 1923.

ESTATUTS

(Després d'un curt preàmbul on consten els noms dels països participants a la U. A. I. en aquella època segueixen els següents articles:)

Article 1. La Federació científica d'Entitats científiques i grups d'entitats científiques enumerades en el preàmbul duu el nom d'*Unió Acadèmica Internacional* (U. A. I.)

El mot *Unió* expressa els sentiments de confraternitat amical, confiada, igual i lliure, de què aquestes Entitats es troben animades i en els quals s'inspira la federació.

El mot *Acadèmica* s'entén primerament i abans que tot, de les Entitats científiques propiament anomenades acadèmies i que tenen un caràcter nacional: ell enclou, també, ja a manca d'acadèmies, ja al costat d'aquestes i en intel·ligència amb elles, les institucions científiques semblants en raó de llur caràcter nacional, de llur consagració científica, del caràcter i del mètode de llurs treballs que en cada un dels països afiliats a la Unió, han decidit o decidiran agrupar-se i procurar-se una representació col·lectiva.

La U. A. I. es constitueix en associació sens objecte lucratiu.

Art. 2. La U. A. I., té per objecte la cooperació internacional en el progrés dels estudis, mitjançant recerques i publicacions col·lectives en l'esfera de les ciències conreades per les Acadèmies i Institucions científiques representades dins la U. A. I.: ciències filològiques, arqueològiques i històriques, ciències morals, polítiques i socials.